

כיצד לעודד נשים לבחור במסלולי מצוינות המובילים להיטיק?

מכון אהרן למדיניות כלכלית

נשים מהוות רק כ-35% מההייטק הישראלי (במשרות מו"פ 20%). הפער ניכר כבר במערכת החינוך. בחטיבת הביניים, תלמידות הן 30% מהמצטיינים במבחן פיז"ה במתמטיקה. בתיכון, בבגרות הייטק (חבילה המורכבת מ-5 יחידות במתמטיקה, אנגלית פיזיקה ו/או מדעי המחשב) תלמידות מהוות כ-40%. בצבא, נשים הן רק 14% מממלאי התפקידים הטכנולוגיים המתקדמים. באוניברסיטה, שיעור בוגרות תארי הייטק (הנדסה, מתמטיקה ומדעי המחשב) הוא 25% מהבוגרים.

מכון אהרן ביקש לבדוק את הסיבות לפער המגדרי בצמתי בחירה לאורך המסלול מחטיבת הביניים ועד התעסוקה. חוקרי המכון ניתחו את מאגרי הנתונים כדי לאתר מגמות ושינויים במהלך השנים, וכן העבירו שאלוני עומק בקרב תלמידות בחטיבת הביניים, בתיכון, חיילות המשרתות בצבא, סטודנטיות באקדמיה ונשים העובדות בהייטק.

ממצאים עיקריים

1. הלימודים בכיתת מצוינות בחטיבת הביניים נמצאו כמנבא וכמקפצה החשובים ביותר להשתלבות בכל התחנות בהמשך הדרך. הסיבה המרכזית לאי בחירה בכיתת מצוינות או במגמת פיזיקה או מדעי המחשב בתיכון, היא העדר כיתה או מגמה בבית הספר.
2. 45% מהתלמידים (בנים) בכיתות המצוינות בחטיבת הביניים מדווחים שהמורה למתמטיקה בבית ספר היסודי המליצה להם להשתלב בכיתת המצוינות, לעומת רק 17% מהתלמידות (בנות).
3. 68% מהתלמידים (בנים) מציינים שהמטרה שלהם בלימודים בכיתת מצוינות בחטיבה, היא להתקבל למגמה מדעית בתיכון, ליחידה טכנולוגית בצבא, ללימודי הנדסה באוניברסיטה ו/או לעבודה בהייטק, לעומת 48% מהתלמידות (בנות).
4. לא נמצאו הבדלים מגדריים ביחס לחשיבות לימודי המתמטיקה והמדעים, בייחוס הבדלי יכולות בין בנים לבנות, במידת האתגר של מסלולי מצוינות, ובהיבטים החברתיים והרגשיים הקשורים בלמידה במסלולים אלה (אמונה, מוטיבציה, ביטחון עצמי, מסוגלות, חברים).
5. תלמידות הלומדות בכיתות מצוינות ובגרות הייטק נוטות להשתתף בשיעור גבוה (52%) בפעילות חוץ בית ספרית נוספת (תנועות נוער, תכניות אקדמיות וחוגים שונים). 35% מהן משתתפות בחוגי מדע ותכנות, לעומת רק 12% מהתלמידים (בנים) בכיתות המצוינות.
6. הפוטנציאל בקרב תלמידים (בנים) קרוב למיצוי. 80% מהתלמידים לומדי חמש יחידות מתמטיקה ואנגלית לומדים גם פיזיקה ו/או מדעי המחשב, לעומת 55% מהתלמידות (בנות). 20% מהתלמידות הלומדות במגמות הפיזיקה או מדעי המחשב, לומדות רק 4 יחידות מתמטיקה.
7. בבתי ספר שבהם שיעור בוגרי בגרות הייטק גבוה, הפערים המגדריים גדולים יותר. בבתי ספר שיש בהם יותר מ-15% בוגרי בגרות הייטק הפער המגדרי הוא מעל ל-50%. לעומת, בתי ספר שיש בהם פחות מ-10% בוגרי בגרות הייטק, בהם כמעט ואין פער מגדרי.
8. בציבור דובר העברית, הורים בעלי השכלה גבוהה, נוטים לעודד ולדחוף את הבנים שלהם ללמוד בכיתות מצוינות ולבגרות הייטק במדדים כפולים מאשר את הבנות שלהם. לעומת זאת, בקרב דוברי הערבית אין פער מגדרי בהקשר זה.
9. מי שסיים בגרות הייטק בתיכון, סיכויו להשתלב בתואר הייטק באקדמיה גבוהים מאוד. אולם, סטודנטים בוגרי תיכון עם בגרות הייטק משתלבים בתואר הייטק באקדמיה בשיעור כפול מאשר סטודנטיות בוגרות תיכון עם בגרות הייטק.
10. מי שסיימה בגרות הייטק בתיכון, שכרה הממוצע יהיה גבוה ב-25% מהשכר של מי שסיימה עם בגרות 5 בכימיה או ביולוגיה ביחד עם 5 מתמטיקה ו-5 אנגלית. שיעור התלמידות עם בגרות בכימיה/ביולוגיה ביחד עם מתמטיקה ואנגלית הוא 75%, בעוד ששיעור התלמידות עם בגרות הייטק הוא 40% כאמור.

